

Gündem no.5

Mart 2021

Hazırlayan: Nazife Merve Hamzaoğlu

Çiftçi Davranışı ve Tarımda Teknoloji: Dürtme Stratejileri ile Tarım 4.0'a hazırlanmak

Tarımın ekonomik büyümedeki payı giderek azalsa da beslenme gibi temel bir insani ihtiyacı karşılaması, diğer sektörlerde hammadde sağlaması gibi işlevleri hala önemini korumaktadır. Tüm bunlarla birlikte, iklim değişikliğine karşı mücadelede tarımsal üretim sistemi ve çiftçi davranışı önem arz etmektedir. Bugün tarımın yol açtığı çevre sorunları ve iklim değişikliğine karşı mücadelede, tarımsal üretim sistemlerinde değişiklik çözüm olarak tartışılmaktadır.

Sürdürülebilir yöntemlerin yanı sıra, Tarım 4.0 olarak adlandırabileceğimiz Sanayi 4.0'ın tarım sektöründeki gelişmeleri ifade ettiği kapsamda tarımda dijitalleşme de çevre sorunları, verimlilik, kaynak kullanımı gibi alanlarda çözüm önerileri getiriyor. Topraksız tarım, dijital süreçlerle denetlenen üretim sistemi, girdi kullanımını optimize eden birçok uygulama, blok zincir uygulamaları, dijital ödemeler sistemleri ile çeşitlendirebileceğimiz Tarım 4.0 ülkelerin hem iklim değişikliği hem de sürdürülebilir kalkınma hedefleri radarlarına girmiş durumda.

Tarım sektörü diğer sektörlerden farklı olarak tecrübe ve çiftçinin yaparak öğrenmesine bağlı bir üretim sürecine sahiptir. Bunun yanında ülkemizde yoğun olarak bulunan küçük-orta tarım işletmelerinde genellikle üretim sürecinde en önemli karar verici çiftçidir. Çiftçinin tarımdaki yenilikçi gelişmeleri takip etmesi, çevre sorunları ve iklim değişikliğine karşı önlem olarak sürdürülebilir sistemlere adapte olması günümüzde kaçınılmaz olsa da, yapılan araştırmalar çiftçilerin bu tür değişimlere dirençli olduklarını göstermektedir. Sosyodemografik özellikler –özellikle giderek artan çiftçi yaşı ve eğitim düzeyi düşüklüğü– tarımda teknolojik gelişmeleri takip etme isteksizliği, teknofobi oluşması ile ilişkili çeşitli çalışmalar mevcuttur. Genel olarak, yaşlılık ve teknolojiye adapte olma arasındaki negatif ilişki birçok alanda tartışılmaktadır.

Davranışsal iktisatta dürtme politikaları az maliyetle, kamusal birtakım müdahaleler ile karar alma süreçlerinde daha akılcı tercihler yapılmasını sağlayacak mekanizmalar oluşturmaktadır. Bireyler ana akım iktisadın öngördüğünün dışında sınırlı rasyonellik çerçevesinde davranabilmektedirler. Dürtme politikaları bireyin rasyonel çerçevede davranması için bilinçaltı ve bilişsel etkili süreçlerin ele alınıp birey tercihini istenilen yöne teşvik etmeyi tanımlar. Özgürlükçü paternalizm anlayışı ile yasal bir zorunluluk getirilmeden, bireyin seçim özgürlüğü çerçevesinde davranması esas alınmaktadır.

Tarımda çiftçinin teknolojik gelişmelere ve günümüzde dijitalleşen süreçlere ayak uydurmasının önünde yukarıda bahsedilen sorunlara çözüm olarak dürtme politikaları ne denli etkin olur? **Yapılan çalışmalar, teknofobiye sahip orta yaşlı çiftçileri tarımsal yeniliklere yöneltmek için dürtmelerin işe yarayabileceği yönünde. Çevre sorunlarına karşı dürtme politikalarının önemini gösteren çalışmalar mevcut. Bu bakımdan, dijitalleşmeye teşvik edici politikalar ve etkin dürtme stratejileri ile Tarım 4.0 uygulamaları da küçük orta ölçekli işletme sahipleri arasında yaygınlaşabilir.**